MINISTERUL EDUCAȚIEI
LIBRIS We know books
LITERA

Virginia Alexe
Gabriela Bărbulescu
Violeta Dascălu
Daniela Ioniță

Geografie

4

Manual pentru clasa a IV-a

LIBRIS | We know books

CUPRINS

UNITATEA 1. ORIZONTUL APROPIAT. ORIZONTUL LOCAL 7
Clasa, școala 8
Cartierul, localitatea 10
Planul clasei 12
Planul locuinței 14
Planul școlii 15
Planul cartierului și al localității 16
Repere observabile: ziua, luna, anul 18
Repere convenționale: calendarul 21
Mijloace și instrumente de orientare 22
Soarele, mijloc de orientare 24
Linia orizontului 25
Descrierea orizontului local 27
De la orizontul local la regiune și țară 31
Recapitulare 33
Evaluare 34

UNITATEA 2. ELEMENTE DE GEOGRAFIE GENERALĂ 35
Limite și vecini 36
Relieful: caracteristici generale și trepte de relief 38
Clima 41
Vegetația, animalele și solurile 42
Apele curgătoare 44
Dunărea 46
Apele stătătoare 47
Marea Neagră 49
Locuitorii României 50
Așezările omenești 52
Activitățile economice 55
Resurse și activități industriale 55
Principalele produse agricole 57
Căile de comunicație 59
Recapitulare 63
Evaluare 64

UNITATEA 3. ELEMENTE DE GEOGRAFIE REGIONALĂ 65
Munții Carpați 66
Dealurile și podișurile. Depresiunea Transilvaniei 72
Câmpiile 75
Delta Dunării 77
Caracteristici geografice ale regiunii în care este situat orizontul local 79
Maramureșul 80
Organizarea administrativă actuală a României 82
Orașul București – caracterizare geografică 84
Caracterizarea geografică a județului și a localității în care este situat orizontul local 86
Recapitulare 89
Evaluare 90

UNITATEA 4. ROMÂNIA ÎN EUROPA ȘI PE GLOB 91
România în Europa 92
Europa – un continent al planetei 93
Terra – planeta noastră 95
Terra – o planetă a Sistemului Solar 96
Recapitulare 97
Evaluare 99
Recapitulare finală 100
Evaluare finală 103

LIBRIS We know books

ORIZONTUL APROPIAT
ORIZONTUL LOCAL

UNITATEA 1

PROIECT
DE AICI PÂNĂ DEPARTE

- Lucrați în grupuri de 4-5 elevi.
- Realizați traseul unei călătorii care pornește din Sala de clasă, trece prin Localitate, Regiune și ajunge la Țară. Stabiliți pe unde treceți și unde vă opriți. Folosiți texte și desene. Utilizați informații din lecțiile acestei unități.
- Stabiliți la nivelul grupului cum veți lucra și repartizați responsabilitățile, astfel încât fiecare elev să știe ce are de făcut.
- Stabiliți modul în care veți prezenta colegilor voștri traseul realizat.

CONȚINUTURI:

ORIENTAREA ȘI DISTANȚELE ÎN ORIZONTUL APROPIAT

- Clasa, școala
- Planul clasei, planul locuinței, planul școlii
- Cartierul, localitatea

PLANUL

- Planul clasei
- Planul locuinței
- Planul școlii
- Planul cartierului și al localității

MODIFICĂRI OBSERVABILE ÎN REALITATEA ÎNCONJURĂTOARE

- Repere observabile: ziua, luna, anul
- Repere convenționale: calendarul

PUNCTELE CARDINALE

- Soarele, mijloc de orientare

ORIZONTUL

- Linia orizontului
- Descrierea orizontului local

HARTA

- De la orizontul local la regiune și țară

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 2.1; 2.3; 3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 4.1; 4.2.

LIBRIS We know books

Orientarea și distanțele în orizontul apropiat

Clasa, școala

Observă

- Ce asemănări și ce deosebiri sunt între clasele din imaginile alăturate?
- Prezentați obiectele din imagini folosind expresiile: *în față, în spate, deasupra, la dreapta, la stânga.*

A

B

Privește în jurul tău

- **Lucrăm în perechi:** Descrieți clasa voastră. Ajutați-vă și de următoarele întrebări:
  Este o clasă mare sau mică? Câte bănci sunt? Este o clasă luminoasă? Câte ferestre are? Ce se vede pe fereastră? Ce este expus pe pereți? Ce vă place în clasă? Ce ați schimba?

Observă

- Seamănă școala ta cu vreuna dintre școlile din imagini?
  Ce asemănări și ce deosebiri observi? Ce îți place la școala ta?

A

B

C

Privește în jurul tău

Lucrăm împreună: Ghid în școala mea

- Formați grupe de câte patru elevi. Imaginați-vă că sunteți ghizi. Faceți o plimbare prin școală, prin curtea școlii. Informați-vă pentru a realiza un afiș de prezentare a școlii pentru viitorii elevi și pentru părinții acestora. Puteți începe pornind de la următoarele întrebări:
  Câte etaje are școala? Câte săli de clasă sunt la fiecare etaj? Ce destinație au unele încăperi? Există un teren de sport? Dar o grădină?
- Realizați afișul de prezentare a școlii, folosind texte și desene/imagini. Afișați lucrările pe holul școlii.

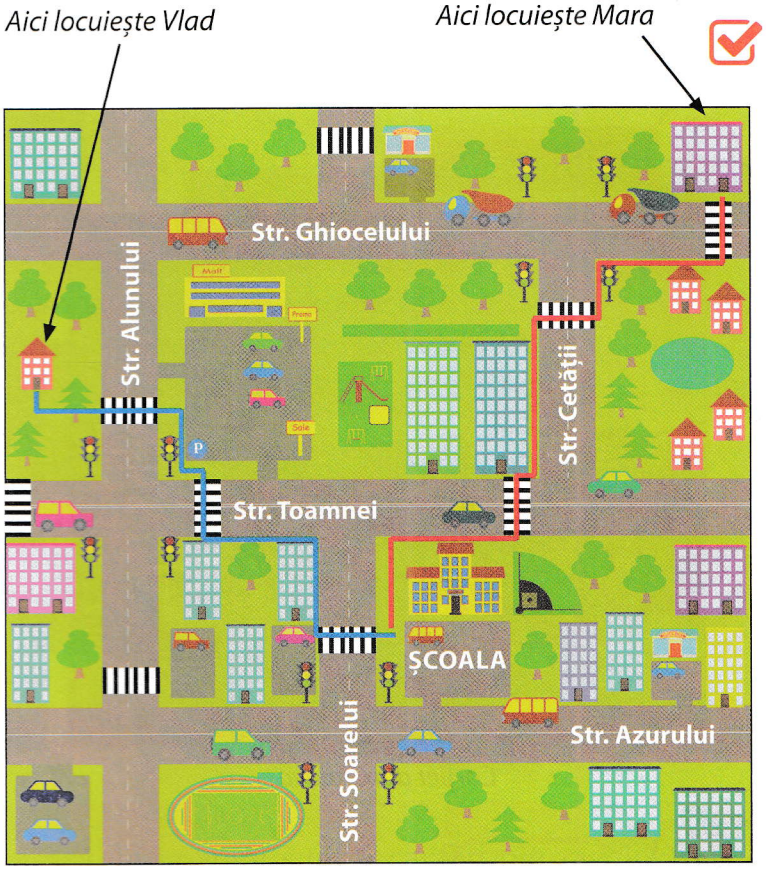
LIBRIS We know books

Am desenat împrejurimile școlii în care învăț și am marcat cu albastru drumul meu către școală și cu roșu drumul Marei. Observă desenul!

Aplică

1. Răspunde la următoarele întrebări:
   - Pe ce stradă este casa lui Vlad? Pe ce străzi trece Vlad în drum către școală? De câte ori traversează? Pe lângă ce trece Vlad în drum către școală? Ar putea să urmeze un alt drum? Care ar fi acesta?
   - Răspunde la aceleași întrebări referindu-te la Mara.
   - După părerea ta, Vlad locuiește aproape de școală? Dar Mara? Care dintre ei ajunge mai repede? Explică.
2. Prezintă drumul spre școală al fiecărui copil, folosind expresiile: *la dreapta, la stânga, înainte, înapoi.*
3. Tu cum te orientezi în drumul către școală? Povestește.

Află

Spațiul observat în jurul nostru se numește **orizont**.

Orizontul apropiat reprezintă spațiul înconjurător în care trăim și ne desfășurăm activitățile zilnice: locuința, clasa, școala, împrejurimile școlii etc.

Pentru a ne orienta în spațiu avem nevoie de puncte și direcții fixe.

Privește în jurul tău

Drumul către școală

- Locuiești aproape de școală? Vii pe jos sau cu un mijloc de transport? Cât durează, de obicei, drumul către școală? Notează pe o foaie numele străzilor pe care treci în drumul tău către școală. Scrie pe lângă ce clădiri treci. Realizează un desen în care să reprezinți drumul către școală. Pune fișa în **portofoliu**.
- **Lucrăm împreună:** Notați într-un tabel durata drumului către școală al fiecărui elev din clasă, exprimată în minute. Realizați un grafic. Cine ajunge cel mai repede? Al cui drum durează cel mai mult?

LIBRIS We know books

Cartierul, localitatea

Prietena mea, Bianca, locuiește cu mine în bloc, dar învață la altă școală. Merge mai mult de jumătate de oră până la școală.

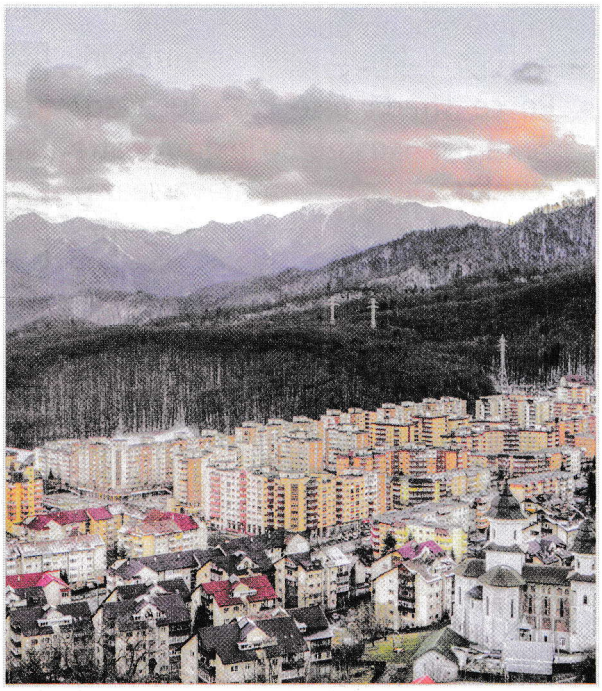
Școala ei este mai departe, în altă parte a orașului, în alt cartier.

Observă

Cartier din Craiova

Cartier din Brașov

Află

Cartierul este o parte a unui oraș deosebită de celelalte prin anumite caracteristici: poziția față de centrul localității, vechimea, aspectul clădirilor, prezența unor instituții etc.

Dacă localitatea este un sat, se poate vorbi despre părți ale satului care au, de obicei, un nume.

Privește în jurul tău

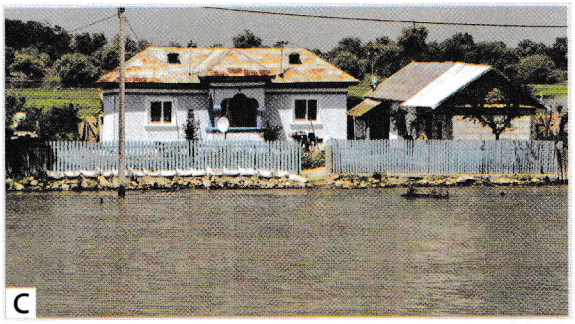
- Cum se numește cartierul (zona) în care este amplasată școala ta? Dar cel în care locuiești?
- **Lucrăm împreună:** Faceți o plimbare în împrejurimile școlii. Notați ce observați: instituții (spital, bibliotecă, primărie, poliție, școli, biserici), parcuri, locuri de joacă pentru copii, piețe, monumente, tipuri de locuințe (case sau blocuri), altele. Faceți o listă completă a acestora în clasă, pornind de la cele mai apropiate până la cele mai depărtate.
- Formați grupe de câte patru elevi. Alegeți unul dintre obiectivele observate și realizați un desen. Afișați desenele într-o expoziție cu tema *Împrejurimile școlii noastre*.

Observă

- Care dintre imagini seamănă cu locurile în care trăiești tu?

A

B

C

D

E

Află

Localitatea este o așezare omenească. În imagini sunt localități din *mediul rural* (sate – C, E) și localități din *mediul urban* (orașe – A, B, D).

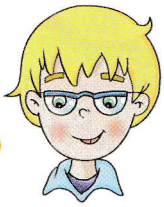
Privește în jurul tău

- Cum se numește localitatea în care locuiești? Este un sat sau un oraș?
- **Reporter în localitatea mea:** Pregătește câteva întrebări prin care să afli cât mai multe informații despre localitatea ta. Adresează întrebările cât mai multor adulți (profesori, părinți, bunici). Prezintă informațiile colegilor tăi. Votați în clasă cea mai interesantă informație.

  Exemple de întrebări: *Cum se numea școala la care au învățat? Mai există acea școală? Ce era diferit în localitate acum 20–30 de ani? Cum se jucau copiii? Cum își petreceau oamenii timpul liber? Ce meserii aveau? etc.* Pune fișa cu informații în **portofoliu**.
- **Lucrăm împreună:** Scrieți pe o foaie de hârtie numele localității voastre. Fiecare elev completează pe o foaie colorată enunțul: *Îmi place localitatea mea pentru că…* . Lipiți foile de jur împrejurul numelui localității.

Planul

Planul clasei

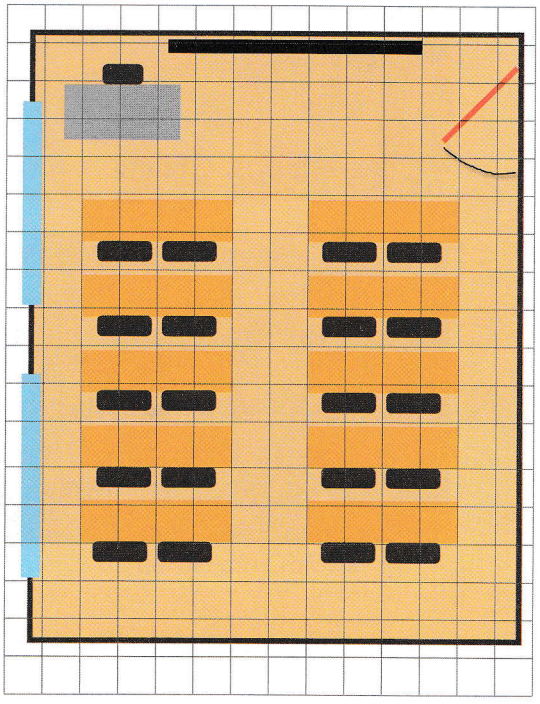

Am un desen pentru tine. Ce crezi că reprezintă?

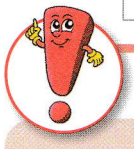

Văd mai multe forme geometrice. Mă gândesc că ar putea fi băncile unei clase și catedra. Cred că reprezintă planul clasei din fotografie.

Planul clasei

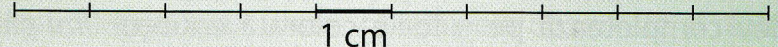

Află

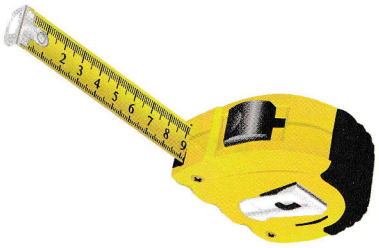
Planul este un desen micșorat al unei suprafețe (clasă, locuință, școală, cartier, localitate). În realizarea unui plan se folosește **micșorarea la scară**: se micșorează distanțele din realitate de câte ori este nevoie.

Scara planului arată de câte ori au fost micșorate dimensiunile reale.

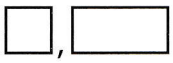
De exemplu, am reprezentat mai jos lungimea unei clase care are 10 metri. Fiecare metru a fost reprezentat printr-un centimetru. Pentru că 1 metru = 100 centimetri, **am micșorat** dimensiunile reale **de 100 de ori**. Spunem că desenul are **o scară de 1 la 100** (1:100 sau 1/100).

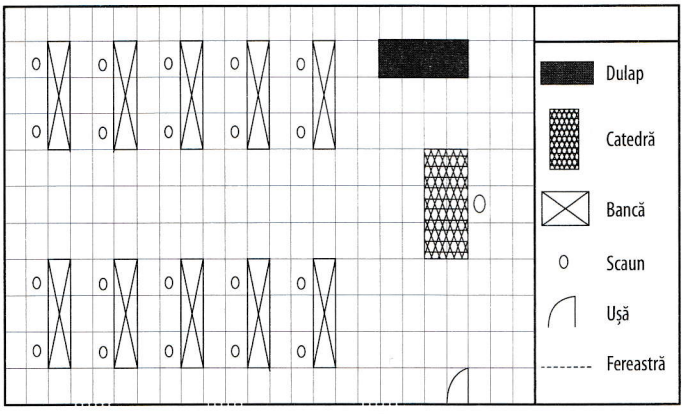
- **Lucrăm împreună:** Formați grupe de patru elevi și desenați planul clasei voastre.

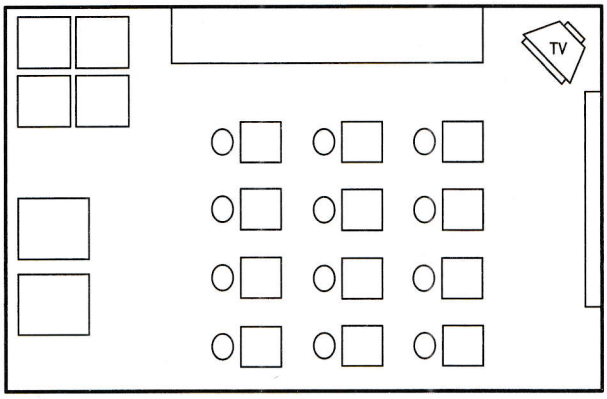

Etape în realizarea planului clasei:

1. Măsurați cu o ruletă dimensiunile clasei și ale obiectelor din clasă: tablă, ușă, ferestre, catedră, bănci. Exprimați dimensiunile în centimetri și rotunjiți la sute fiecare număr. De exemplu, dacă lungimea clasei are 863 cm, rotunjim la 900 cm.
2. Micșorați dimensiunile de 100 de ori (scara 1:100) și notați rezultatele.
3. Stabiliți semne convenționale (simboluri) pentru a reprezenta obiectele din clasă.
   De exemplu:
   - banca:
   - catedra: (în funcție de forma reală)
   - tabla:
   - scaunele:
   - ferestrele:
   - ușa: (în funcție de unde se deschide)
4. Folosiți o foaie cu rețea de matematică. Desenați un dreptunghi sau un pătrat, în funcție de dimensiunile sălii de clasă. Respectați micșorarea la scară. De exemplu, lungimea de 900 cm o reprezentăm printr-o linie de 9 cm.
5. Stabiliți peretele pe care este tabla; desenați-o, folosind simbolul corespunzător.
6. Reprezentați ușa și ferestrele, în funcție de orientarea față de tablă: peretele din stânga/din dreapta, în față/în spate etc.
7. Desenați celelalte obiecte din clasă, în funcție de poziția lor față de tablă, ușă, ferestre.

- Observați și alte exemple de planuri ale clasei:

- Care dintre planuri seamănă cu cel realizat de voi?

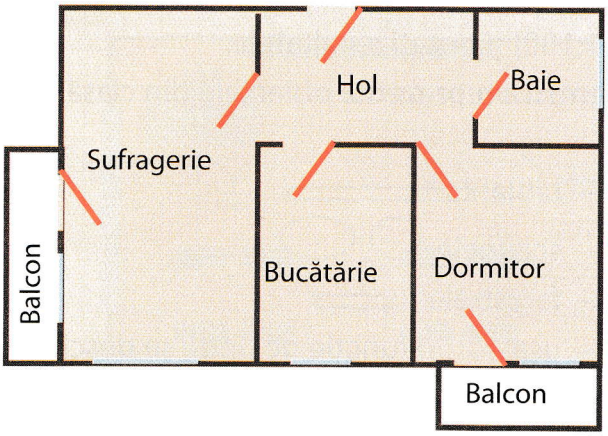
LIBRIS We know books

Planul locuinței

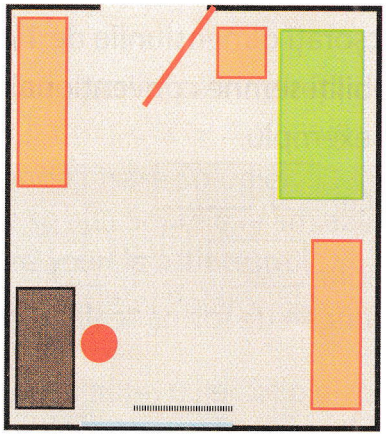
Amintește-ți ce ai învățat despre plan. Ai putea să realizezi planul locuinței tale sau al unei camere. Iată două exemple!

Planul locuinței

- Din câte încăperi este formată locuința? Care este cea mai mare încăpere? Dar cea mai mică? Pe unde se intră? Câte ferestre sunt pe plan?

Planul camerei

- Ce obiecte crezi că sunt în cameră? Există mai multe variante de răspuns? Explică.

Aplică

1. Adresează întrebări colegilor, pornind de la cele două planuri. Numește un coleg care să răspundă.
2. **Lucrăm în perechi:** Scrieți o listă cu diferite obiecte care pot fi găsite într-o locuință și realizați semne convenționale pentru acestea.
3. Realizează pe o foaie planul camerei tale . Amintește-ți etapele învățate la planul clasei. Pune planul în **portofoliu**.

Geografia în viața mea

Fiecare locuință are o schiță în care sunt reprezentate la scară elementele construcției (**releveu**). Interesează-te de schița locuinței tale.